

Aziz Nesin'in Darüşşafaka'ya Giriş

Yazıma Aziz Nesin'in özyaşamöyküsü *Böyle Gelmiş Böyle Gitmez*'den bir alıntıyla başlayacağım.
Ailesi Heybeliada'ya taşınmıştır. Yıl 1926.

Babamın nerde olduğunu bilmiyorduk, ondan hiç haber alamıyorduk.*

Baba define peşindedir... Anne de veremli.

Annemin en büyük üzüntüsü benim nasıl okuyacağımdı. Dördüncü sınıfa geçmiştim. Ama annemin beni Ada'daki ilkokula gönderecek gücü yoktu. [...] Beni parasız yatılı bir okula vermeyi düşündüler. Ama ilkokulu bitirmeyen öğrenciler için böyle bir okul yoktu. Yalnız Darüşşafaka vardı. Darüşşafaka, dördüncü sınıfa yarışma sınavıyla parasız yatılı öğrenci alıyordu. [...] Ama Darüşşafaka'ya yalnız babasız çocuklar alınıyordu. Oysa benim babam vardı. Vardı ama, nerdeydi? Belki o gün, belki birkaç ay sonra babam çıkıp gelecekti biyerlerden...

(*) İçerlek alıntılar Aziz Nesin'indir.

Heybeliada'nın imamı ve mahalle muhtarı Şevket Efendi'den Mehmet Nusret'in¹ babasız olduğunu belirten bir belge rica edilir.

Şevket Efendi, ya Salim Beyin çok iyiliklerini görmüş, ya babamı çok seven biri, yada çok merhametli bir insan olacak ki, o ilmühaberi yazdı, altını mühürledi, imzaladı, bana verdi. İmam Şevket Efendinin mühürleyip bana verdiği ilmühaberde, babam ölmüş, diye yazılı değildi, yalnızca "Mehmet Nusret'in babası bulunmadığı" yazılıydı. [...] Şevket Efendi [...] o kâğıdı vermemiş olsaydı, ben şimdi bu satırların yazarı olamayacaktım, bugünkü kişiliğimi kazanamayacak, dahası ilkokulu bitirmek olanağım bile olmayacaktı. [...]

[...] Elime, pullu, mühürlü böyle bir ilmühaberi verdiği zaman hiç sevinmedim, üstelik yüksündüm, yadırgadım da... Babasız olmak, yaşayan babamı bulunmuyor, bir anlama ölü göstermek, bana çok dokunmuştu. Bunda ne Salim Bey'i ne de Şevket Efendi'yi suçlu buluyordum; kendimi suçlu göstermekteydim. Çocuk yaşında bana bu, işlediğim bir cinayet gibi geldi; yatılı okula girebilmek çıkarım uğruna sanki babamı öldürmüştüm, öylesine çok sevdiğim babamı...

Şevket Efendi ilmühaberi bana verip evinin kapısını kapadığı zaman, kendimi tutamayıp ağlamaya başladım, hemen yukarda çamlığa koştum. Ağlamak için en iyi yer, kimsenin göremeyeceği çamlıktır, sık çamların arası... [...]

Bu suçluluk duygusu beni uzun zaman etkiledi; o duygudan kurtulabilmek için çok uğraştım.

Vesikalık resimler, nüfus kâğıdım, ilmühaber, dilekçe, pul... Darüşşafaka'ya giriş belgelerim tamamlandı.
[...]

1 Aziz Nesin'in asıl adı Mehmet Nusret'tir.

O günü, kalın buzlu cam arkasından görüyorum şimdi, pek sisli, puslu anılar... Belgelerimi verdik, sıra numarası aldık. Bu numarayla yarışma sınavına katılacağım.

Yarışma sınavının da nasıl olduğunu, neler sorulduğunu şimdi hiç ansıyamıyorum; hepsi kafamdan silinmiş. Yalnız yüzü belleğimden hiç, ama hiç silinmeyen bir çocuk var. Yarışma sınavına gelmiş olanlar arasından, yalnız o çocukla arkadaş olmuştum. Adını bile bilmiyorum şimdi.

Sınav birkaç gün sürmüştü. Ben her sabah erkenden Heğbeliada'dan gelip sınava yetişiyordum. O çocuk da uzak biyerden geliyordu. Onunla arkadaş olmamızın nedeni, onun da, benim de sınav için Darüşşafaka'ya yalnız başımıza gelmemizdi. Öbür çocukları, ya anneleri ya teyzeleri, kadınlar ellerinden tutup getiriyordu. Bizi getirecek kimsemiz yoktu. Hasta annem, hergün Heğbeliada'dan gelemezdi. Bu kimsesizlik bizi birbirimize yaklaştırmış olacak. [...]

Sabahki sınavla öğleden sonraki sınav arasında boştuk, bu arada, sokaklarda geziyorduk onunla. Öbür çocukları anneleri alıp götürüyor, yemekten sonra yine getiriyorlardı.

Ben o öğleleri simit alırdım. O çocuğun parası vardı, kendisine her aldığından bana ısmarlardı. Çok iyi ansıyorum, biraz çukolata almış, yarısını da bana vermişti. Bigün de beni bir muhallebeciye götürmüş, kendisine de, bana da aşure ısmarlamıştı. Tuzlu fıstık, leblebi, kabak çekirdeği de aldığı ansıyorum. Ne olsa benimle yarıyarıya bölüşürdü. Ben de yemiş almak, ona da vermek isterdim. Oncasına yetecek param da vardı. Ama alamazdım bitürlü, alışmamıştım para harcamaya. Korkardım parasız kalıp da Ada'ya dönemeyeceğim diye...

Her sınavdan sonra sınavının iyi geçtiğini söylerdi.

Bir konuşmamızı hiç unutamıyorum.

– Büyüyünce ne olacaksın? diye sormuştu.
– Eskiden doktor olmayı istiyordum ama, demiştim, şimdi artık ressam olmak istiyorum.

– Ne tuhaf... demişti, ben de doktor olacağım büyü-
yünce... İyi işte, ikimizde doktor oluruz.

Sanki birbirimizden hiç ayrılmayacakmışız gibiydik;
bütün yaşamımız boyunca birlikte olacaktık. Arkadaşlı-
ğımız sürüp gidecekti...

– Ama ben ressam olmak istiyorum... demiştim.

– İyi ya, demişti, hem doktor hem de ressam olur-
sun... İkisi birden olunabilir.

– Olunur demek?

– Tabii... Doktor olursan, resim de yaparsın...

Ne hayaller kuruyorduk...

Sınav sonuçlarının ilan edileceği sabah çok heyecan-
lıydık. Galiba sınava giren üçyüz çocuktan sekseni ka-
zanmıştı sınavı. Biz ikimiz kazananlardandık. Sevinçten
birbirimizin boynuna sarılıp öpüştük. O gün daha çok
yemiş almıştı. Daha çok hayaller kurmuştuk.

Sınavı kazanan seksen çocuktan ancak otuzu okula
alınacaktı. Bu seksen çocuk arasından kura çekilecekti.

Kura günü okula geldik. Bahçede, soldaki mermer
basamaklı merdivenin altına toplanmıştık. Oraya bir ma-
sa koymuşlardı. Masanın üstünde iki torba vardı. Torba-
nın birinden bir öğretmen bize verilen sıra numaralarını
çekiyordu. Numarası çekilen çocuk, gidip öbür torbadan
kendi eliyle kurasını çekiyordu.

– Boş...

– Boş...

– Boş...

Boş çeken çocuklar ya başları önünde ya ağlayarak
dönüp gidiyorlardı.

Ben gülüyordum, sevinçliydim. Şaşılası bişey, boş

ekeceđim hiç aklıma gelmiyor, Őansıma guveniyordum; kesinlikle dolu ekecektim, böyle geliyordu bana...

Arka arkaya ya onyediy ya ondokuz ocuk boş çekti. Sonra benim numaram okundu. Büyük bir guvenle torbaya elimi daldırdım...

– Dolu...

O kurada ilk kazanan bendim.

ArkadaŐım yanımdaydı, boynuma sarıldı.

Sonlara doğru sıra ona geldi. Kurayı çekti torbadan:

– Boş...

Hemen dönüp yürüdü, hiç durmadı orada...

Seslendim, dönüp bakmadı.

Arkasından koştum. O da hızlandı. Yüksek sesle adımı bağırdım, yine dönüp bakmadı. KöŐeyi dönmüŐtü.

KoŐmadım artık, seslenemedim de... Biliyordum ağladığını. Bakmadan, onun gözyaŐlarını görüyordum.

O ocuk ne oldu, okuyabildi mi?

Yazının etkisinden kurtulup matematiğe gelem.

Bir torbada seksen kâğıt var. Bunlardan otuzu “dolu”, ellisi “boş”. Dolu çeken kazanıyor.

Birinci çekenin kazanma olasılığı 30/80’dir elbet.

Peki, birinci çekmekle, sonuncu çekmek arasında bir ayrım var mıdır? Böyle bir torbadan, ilk çekmek mi iyidir, ortalarda çekmek mi, yoksa sonlarda çekmek mi? İlk baŐlarda çeken babam, sonlara doğru çeken arkadaşından daha mı Őanslıydı? Yani babamın dolu çekme olasılığı daha mı yüksekti?

Örneđin, ikinci çekenin kazanma olasılığı kaçtır? Yani, böyle bir kurada birinci mi, yoksa ikinci mi olmak yeğlenmelidir?

İkinci çekenin dolu çekme olasılığını hesaplayalım:

Birinci, $30/80$ olasılıkla dolu çekecektir ve birinci dolu çektiğinde, ikinci $29/79$ olasılıkla dolu² çekecektir. Demek ki, hem birincinin, hem de ikincinin dolu çekme olasılığı,

$$(30/80) \times (29/79)$$

dur.

Birinci, $50/80$ olasılıkla boş çekecektir ve birinci boş çektiğinde, ikinci $30/79$ olasılıkla dolu çekecektir. Demek ki, birincinin boş, ikincinin dolu çekme olasılığı,

$$(50/80) \times (30/79)$$

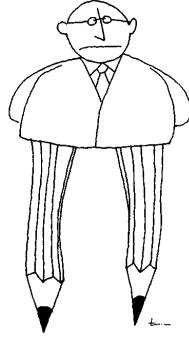
dur.

Bu iki olasılığı toplarsak ikincinin dolu çekme olasılığını bulmuş oluruz:

$$(30/80) \times (29/79) + (50/80) \times (30/79).$$

Bu sayıyı kolayca hesaplayabiliriz (30 'u, $1/80$ 'i ve $1/79$ 'u dışarı alın.) Yanıt gene $30/80$ 'dir. Yani ha birinci çekilmiş ha ikinci, hiçbir şey farketmez, dolu çekme olasılığı değişmez!

Genel olarak, kaçınıcı olunduğu önemli değildir, dolu çekme olasılığı hep $30/80$ 'dir. Bunu kanıtlamak için biraz çetrefilli (ama sadece biraz çetrefilli) hesap yapmak gerekir.

2 79 kâğıt kalmıştır ve bu 79 kâğıdın artık yalnızca 29'u doludur.